

NORSK OLJEMUSEUM ÅRBOK 2009

Jubileumsutstilling

Fra ide til virkelighet

I museet vises nå jubileumsutstillingen med tilbakeblikk fra tiden da ideen om oljemuseet ble lansert, via arkitektkonkurranse og protester mot lokalisering på Kjerfingholmen - og fram til dagens prosjekter på museet. Her gjengir vi tekstene og illustrasjonene fra denne utstillingen.

5. september 1974 - Ideen

«Et moderne oljemuseum er tenkt som et vindu mot Nordsjoen. Formålet er å vise publikum hva oljeindustri i videste forstand er», skriver Jan Hagland i Stavanger Aftenblad. Ideen om et oljemuseum dukker opp under den første oljemessen i Stavanger.

Oktober 1975 – Stavanger kommune tar initiativ

Informasjonskonsulent Lars Gellein i Stavanger kommune sender brev til ordfører Arne Rettedal, og oppfordrer kommunen å ta initiativ til opprettelsen av et oljemuseum i Stavanger.

2. februar 1976 – Oljemuseumsutvalget konstitueres

Et kommunalt oppnevnt oljemuseumsutvalg konstituerer seg og fungerer de neste fem årene som et midlertidig ansvarlig organ. Disponent Ole-Andreas Folgerø leder utvalget.

1. april 1980 – Første ansatte på oljemuseet

Jone Johnsen blir ansatt som førstemann i stillingen som konservator. Det er like etter «Alexander L. Kielland» havariet, og museet fikk dimensjonene i oljevirkksomheten kastet inn over seg helt fra starten.

7. oktober 1981 – Oljemuseet et statlig ansvar?

«Det synes i øyeblikket lite aktuelt å forestille seg museet som et fremtidig statsmuseum under kirke- og undervisningsdepartementet,» uttaler byråsjef Sigve Gramstad. Finansieringen av et nytt museum må i tillegg til midler fra Stavanger kommune skje i regi av oljeindustrien og eventuelt olje- og energidepartementet.

12. november 1981 – Første styre

Norsk Oljemuseum blir etablert med sitt første faste styre. Fredrik Hagemann, direktør i Oljedirektoratet, velges til styreformann for stiftelsen.

6. februar 1989 – Museumstomt på Kjerfingholmen

Stavanger bystyre tildeler Slakthustomten på Kjerfingholmen til oljemuseet. Andre alternativer som universitetsområdet på Ullandhaug eller Bjergsted blir forlatt.

Mai 1992 – utlysning av arkitektkonkurranse

Styret for Norsk Oljemuseum og Stavanger havnestyre utlyser en åpen, norsk arkitektkonkurranse om utformingen av et nasjonalt oljemuseum og ny hurtigbåtterminal på Kjerfingholmen. Lunde & Løvseth Arkitekter AS vinner med et forslag under mottoet «Vingtor og Sleipner».

1996 – Pengeinnsamling i mål

Innsamlingen av midler til museumsbygget kommer i mål etter tre års arbeid. Selve bygget koster 141 millioner kroner og utstillingsdelen 24 millioner kroner. Staten dekker nesten en tredjedel (60 millioner) – og

lokale myndigheter, oljeselskaper, oljeindustrien og organisasjoner resten.

20. mai 1999 – Norsk oljemuseum åpner

Kong Harald foretok den høytidelige innvielsen av Norsk Oljemuseum: «*Den norske oljehistorien spenner over et tidsrom som i historisk perspektiv er kort, men som i innhold omfatter en grensesprengende epoke i nasjonens utvikling. Det er en epoke som fortjener et museum mens historien ennå skrives. De kapitler som skrives vil ganske sikkert også få sin plass i dette hus i fremtiden. Slik sett vil Norsk Oljemuseum ha muligheter for å bli et senter som formidling av allmenn kunnskap om en av vårt lands viktigste virksomheter,*» sier han under åpningen.

Foto: Egil Hagir

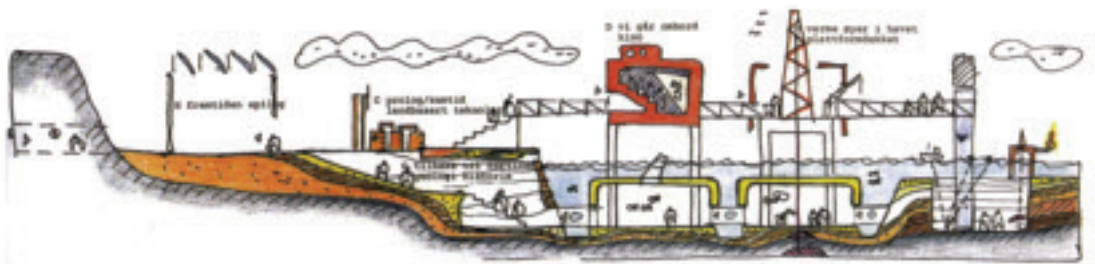
Arkitektur i verdensklasse!

Etter mange års planlegging og diskusjon om oljemuseets innhold og plassering, ble det i mai 1992 utlyst en nasjonal arkitektkonkurranse om oppdraget, med utgangspunkt i tomten på Kjeringsholmen. 48 forslag ble levert inn. Lunde & Løvseth Arkitekter AS vant med et forslag under mottoet «Vingtor og Sleipner».

Juryen lot seg begeistre av dette forslaget sterke, symbolske scenografi: Den steinkledde bygningskroppen skulle tolkes som det høyreste, norske grunnfjellet. Utstillingshallen var inspirert av det flate landskapet ut mot havet med den buete kai-fronten som kystlinjen. De sylindriske installasjonene i sjøen representerte oljeplattformer i havet. Det særpregede forslaget på nesten 9.000 kvadratmeter skulle gi rom for utstillinger, kafe, møtelokaler, bibliotek, arkiver og kontorplasser.

Det skulle imidlertid vise seg å bli nødvendig med vesentlige reduksjoner i areal og funksjoner for å dempe byggekostnadene. Ved byggestart i 1997 var prosjektet «krympet» til 5.000 kvadratmeter – og fikk en samlet kostnad på 165 mill. kroner. Prosjektet ble gjennomført uten kostnadsoverskridelser.

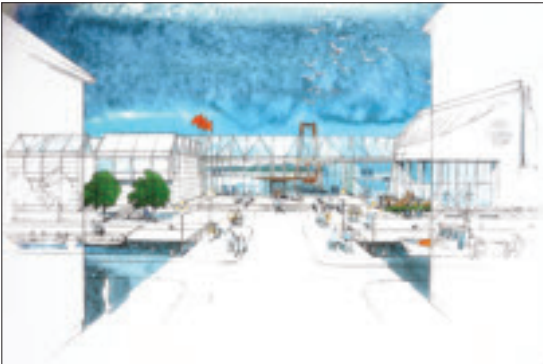
VINNEREN

Innbydelse til arkitektkonkurranse om hurtigbåtterminal og oljemuseum på Kjerringholmen i Stavanger.

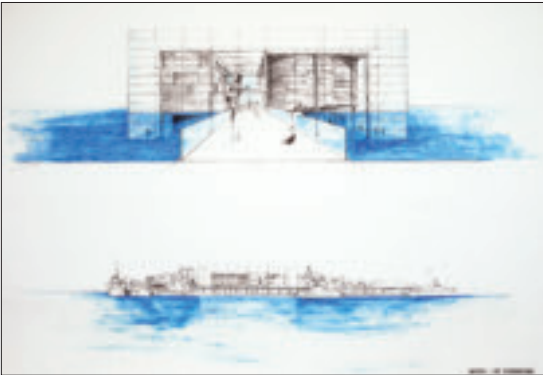
2. PREMIE UTKAST

«Kjeringfeltet med terminab» av OKAWAS

«Kjeringfeltet med terminab» av OKAWAS

«Et Dykkerhjem» av HRTBA/S

Situasjonsplan «Et Dykkerhjem»

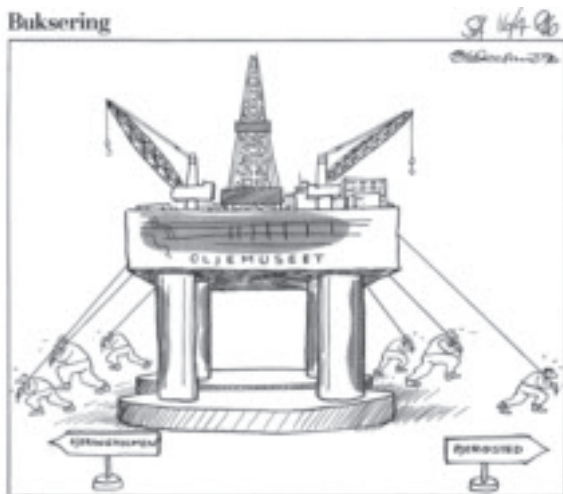
«Du tror det ikke...»

Plasseringen av oljemuseet skapte mye debatt i lokalavisene. Særlig flyttingen av hurtigbåterminalen til Fiskepiren var det sterk motstand mot blant forretningsstanden. De fryktet en død by.

Striden om lokaliseringen nådde sitt høydepunkt i april 1996. Da startet flere av byens kjente navn «Folkeaksjonen for Oljemuseet i Bjergsted». Målet var å samle inn minimum 10.000 underskrifter til støtte for at museet ble bygget der. Bygningen som allerede var planlagt på Kjerlingholmen, ble betegnet som «Skrekk og gru! – og «Klagemuren». Aksjonistene mente at bybildet og utsikten i denne del av havnen ville bli ødelagt. Folkeaksjonen rykket inn to helsider i Stavanger Aftenblad for å samle underskrifter. Den ene framstilte den planlagte museumsbygningen som en betongkongkoloss med tittelen: «Du tror det ikke før du får se det!». Den andre viste prosjektet som en idyll i Bjergsted under tittelen «Det er ingen skam å snu!».

Selv om folkeaksjonen klarte å samle inn 17.000 underskrifter (!) forandret det ingenting på planene. Mange pustet lettet ut. Den intense debatten hadde vært et mareritt for stavangerpolitikere.

Norsk Oljemuseum og kulturminnene

Olje og gass fra norsk kontinentalsokkel har gjort Norge til et av de rikeste land i verden og til en viktig global leverandør av avansert teknologi. Aldri har en industri hatt så stor innvirkning på det norske samfunn.

Kulturminneplan for petroleumssektoren

Installasjonene på norsk kontinentalsokkel er de største og mest kompliserte industrielle kulturminner fra vår nære fortid. De kan imidlertid ikke fredes eller bevares på tradisjonelt vis. Oljemuseet lager derfor en kulturminneplan for petroleumssektoren for å kunne prioritere hvilke olje- og gassfelt som skal dokumenteres slik at kommende generasjoner kan få del i denne viktige epoken i Norges historie.

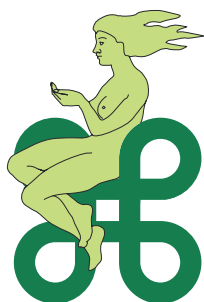

Foto: Øyvind Hagen/Statoil

Bevaring ved dokumentasjon

To historisk viktige olje- og gassfelt, Ekofisk og Frigg, er allerede dokumentert. Dette arbeidet skjer i samarbeid mellom Norsk Oljemuseum, Nasjonalbiblioteket og

Statsarkivet i Stavanger. Historien om feltene, installasjonene, arbeidsprosesser, arbeidsliv, økonomiske og sosiale ringvirkninger presenteres på en oversiktlig og levende måte på hver sine nettsteder. Der kan en foreta søk i databaser over store mengder foto, film, intervjuer, gjenstander, trykt materiale, tegninger, kart og arkivserier og så videre.

KULTURMINNE
FRIGG

Kulturminne Ekofisk

Ekofisk-feltet ble påvist i 1969, samme år som mennesket satte sin første fot på månen! Ekofisk innledet oljeepoken da det som første norske felt ble satt i produksjon i 1971. Det har overrasket med stor produksjonsevne, og blant annet ved hjelp av vanninjeksjon og bruk av ny teknologi, vil det ha lang levetid enda. På nettstedet www.kulturminne-ekofisk.no finnes historien om første fase i Ekofiskområdetets historie.

Foto: Husmo/ConocoPhillips

Kulturminne Frigg

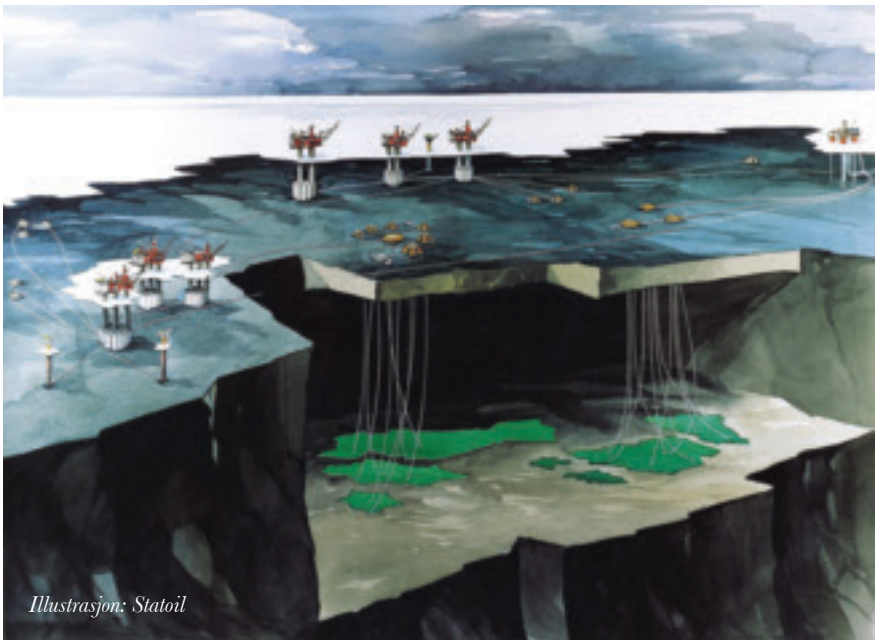
Friggfeltet var det første store gassfeltet på norsk sokkel og leverte i sin tid en tredel av all gass som ble brukt i Storbritannia. Hele feltet ble stengt ned i 2004 og blir nå fjernet. Siden Frigg lå på grensen mellom norsk og britisk sokkel fikk Kulturminne Frigg et søsterprosjekt i Skottland. Nettstedet finnes også på engelsk. Se www.kulturminne-frigg.no

Foto: Total E&P Norge

Kulturminne Statfjord

Statfjordfeltet har hatt stor økonomisk betydning for Norge som oljenasjon og har vært det feltet som bygde opp Statoil som operatørselskap. Dokumentasjon av dette viktige feltet har startet og er planlagt ferdigstilt i 2011.

Illustrasjon: Statoil

I museumsmagasinet

Innsamling av dokumentasjon

Innsamling av gjenstander og arkivmateriale startet allerede i 1980 kort tid etter at den første ansatte var på plass. Det ble satt som mål å samle inn dokumentarisk materiale av ulik karakter som var representativt for norsk oljehistorie. I dag har museet en samling bestående av 2.232 gjenstander og 457 hyllemeter skriftlig materiale.

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

Første gjenstander

De første gjenstandene hadde naturlig nok tilknytning til Ekofisk. NOMG-00001 er en modell kalt Ekofiskbyen, og var museets første gjenstand. NOMG-00007 er en brønnhodeventil som fra 1971 produserte den første kommersielle olje fra norsk sokkel. Oljemuseet deltok på ONS i 1980 med denne gjenstanden, som populært kalles «juletre».

Stort og smått

Gjenstander fra oljesektoren representerer et stort spekter i størrelse, vekt, form og volum. Oljemuseet har i sine samlinger et varierende utvalg beregnet på forskjellig formål og av ulik karakter. Den største gjenstanden er en bit av broen på Frigg som gikk over grenselinjen mellom Norge og Storbritannia. Den er 10 m. lang og veier 88 tonn. Blant de minste gjenstandene et sett mansjettknapper med vekt på 12 gram.

Oppgaver

Det er store utfordringer knyttet til lagring og konservering av gjenstander. Museet skal forvalte deler av kulturarven på vegne av samfunnet, og har helt fra starten hatt temporære, skiftende og lite tilfredsstillende lokaler til disse formål. Museet planlegger derfor nå å bygge et nytt og tidsriktig museumsmagasin i Dusavik på 2.100 m².

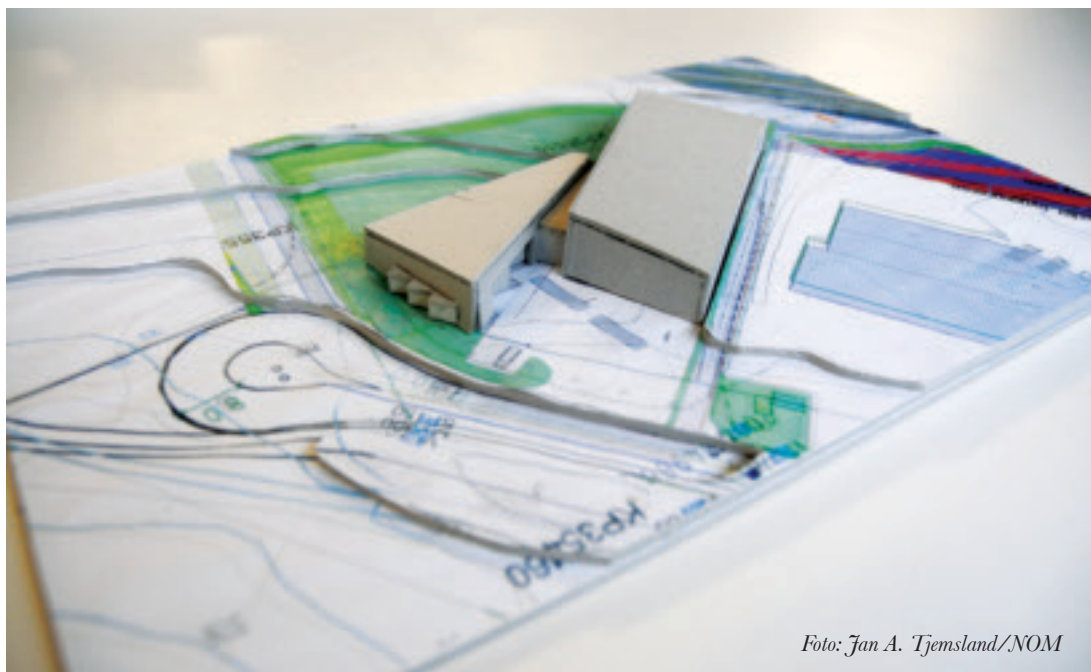

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

Modell av anlegget i Dusavik

Gjenstander i magasinet på Åmøy

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

NOMG-00001 er museets første gjenstand

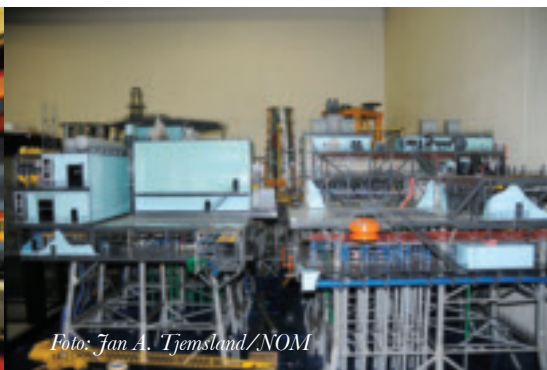
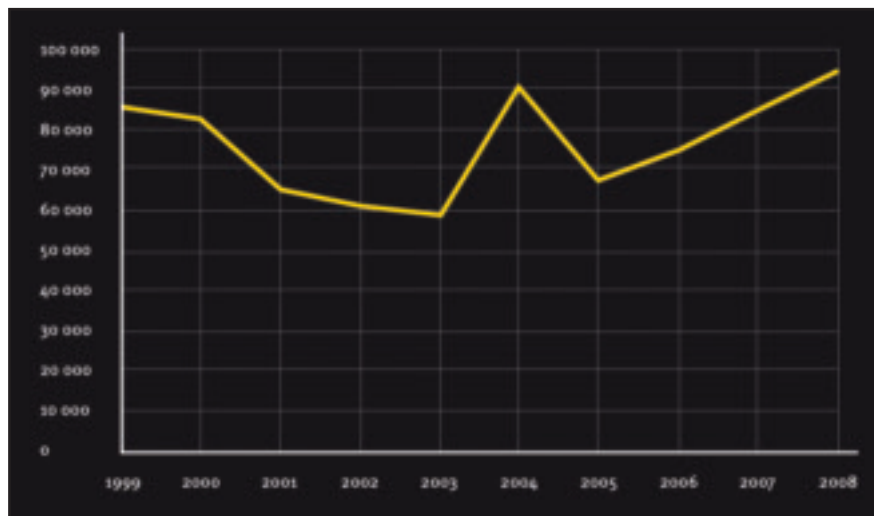

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

Besøkende

Per 20. mai 2009, ti år etter åpningen, hadd 763 238 gjester besøkt Norsk Oljemuseum. Dette gir et snitt på over 200 gjester per dag. Besøkstallene har vært jevnt over gode, men en foreløpig besøksrekord i 200? på 94 598 besøkende.

En sentral oppgave for museet er å være en ressurs for skolene. I 2008 besøkte over 10 000 skoleelever museet som en del av den organiserte undervisningen. Målsetningen er å stabilisere besøktallet på dette nivået. Formidlingstilbudet har i dag en brei tematisk variasjon og tilbys skoleelever på alle trinn.

Skoleelev på vei ned redningsstrømpen.

Foto: Jan A. Tjemsland/NOM

Museet har også et areal avsatt til temporære utstillinger. Utstillingen «Dødelige dinosaurer» i 2004 står foreløpig som den største publikumssuksessen. At utstillingen skulle skape slik dinosaurfeber i byen var det får som hadde trodd.

Aktivitetsdager for familien er et satningsområde. Vi ønsker å tilby kjekke og varierte opplevelser til både store og små. Røyk, smell og kjemisk galskap var ingrediensene da vi inviterte til kjemishow i 2006. Mange fikk nok utfordret sine forestillinger om kjemifaget denne dagen!

I 2003 ble maskoten «Petro» introdusert som den nye veiviseren i museets vitensenter. Dette skjedde med bakgrunn i museets ønske om lage installasjoner og utstillingselementer som har et interaktivt preg og som inviterer publikum til deltagelse og opplevelse.

